

Upozornenie na výskyt karanténneho vírusu krúžkovitosti tabaku (Tobacco ringspot virus)

V našich klimatických podmienkach bol v priebehu tohto roka zistený výskyt karanténneho vírusu krúžkovitosti tabaku. Slovenská republika však nie je jedinou krajinou s výskytom, nakoľko prítomnosť tohto škodlivého organizmu bola v rámci Európskej Únie spozorovaná viackrát. Vírus má pôvod v centrálnej a východnej časti Severnej Ameriky.

Ako vyplýva z pomenovania, vírus dokáže škodiť na tabaku, no môžu sa s ním stretnúť aj pestovatelia bylín, či dokonca drevín. Škodlivý organizmus spôsobuje významné ochorenie sóje, čučoriedky chocholíkatej a tekvicovitých rastlín. K ďalším významným hosťom v našich podmienkach patrí jablň, baklažán, černica, paprika, čerešňa, drieň, jaseň, rod *Gladiolus*, vinič, rod *Iris*, tekvica obyčajná, žltý melón, netýkavka sultánska, rody *Lupinus* a *Mentha*, narcis žltý, papája, pelargónie, petúnie, flox šidlolistý, *Pueraria montana*, baza, *Sophora microphylla* a rôzne buriny. Niektorí hostitelia sú nositeľmi vírusu bez príznakov.

Obr. 1 – Symptómy prítomnosti vírusu krúžkovitosti tabaku (Tobacco ringspot virus) na liste rastliny z rodu *Gladiolus* spp.

(<https://gd.eppo.int/taxon/TRSV00/photos>)

Samotný vírus sa nerozširuje rýchlo a nespôsobuje nápadné príznaky napadnutia. Vo svojom pôvodnom areáli rozšírenia je vírus prenášaný háďatkou *Xiphinema americanum*, *X. americanum sensu stricto* a taktiež *Xiphinema rivesi*. Vírus je prenášaný dospelými i larválnymi štádiami. Hlístovce môžu vírus prenášať na veľké množstvo hosťských druhov. Okrem toho je pravdepodobnosť prenosu vďaka viacerým vektorom, ako napríklad kobylkou *Melanoplus differentialis*, roztočami z rodu *Tetranychus* spp., skočkou *Epitrix hiriipennis* a voškami. Vírus je ľahko prenášaný mechanicky na bylinných hosťoch. Na základe výskumov sa potvrdil 100 %-ný prenos vírusu semenom sóje a v súčasnosti sa tento spôsob považuje za hlavný spôsob prenosu uvedeného vírusu. Je však pravdepodobné, že sa takýto spôsob prenosu vyskytuje do istej miery u väčšiny hosťoch.

Obr. 2 – Symptóm na lupeni rastliny z rodu *Gladiolus* spp.
(<https://gd.eppo.int/taxon/TRSV00/photos>)

Rastliny **sóje** sú najviac náchylné v skorom štádiu vývoja, pričom vírus sa v rastlinách rozširuje systematicky. Terminálny púčik je zakrivený tak, aby vytvoril záhyb. Ostatné púčiky menia farbu na hnedú, nekrotizujú a sú krehké. Hnedé pruhy je možné vidieť v dužine stoniek a príležitostne aj na stopkách a listových žilkách. Lupene sú zakrpatené a zrolované. Struky sa vyvíjajú zle a neskoro. Na tabaku vírus spôsobuje

prstencové a čiarové vzorky na olistení. Rastliny sú zakrpatené. **Tekvicovité** rastliny majú škvrnité listy, sú zakrpatené, plody sú zdeformované. **Vinič** vykazuje symptómy slabnutia, nový rast je slabý a riedky, internódiá sú skrátene, listy malé a zakrpatené. Vo všeobecnosti sú celé rastliny viniča zakrpatené. Bobule sú roztrúsené a nerovnomerne vyvinuté. Listy **čerešní** majú nepravidelné chlorotické škvrny po celej listovej čepeli a okraje listov sú deformované a lalokovité. Plody dozrievajú na infikovaných čerešniach neskoro. Pre **čučoriedku chocholikatú** je typické odumieranie stoniek a zakrpatenie. Na náchylnej odrode, ako je Pemberton, sú listy zdeformované a zhrubnuté, stávajú sa chlorotickými a vykazujú nekrotické škvrny.

Vzhľadom na to, že ide o karanténneho škodcu Únie, v prípade pozitívneho výskytu vydáva ÚKSÚP prísne rastlinolekárske opatrenia, ktorých cieľom je eradikovať tento škodlivý organizmus. Rovnako aj pri tomto druhu platí povinnosť ohlasovania podozrení z výskytov, a to telefonicky na telefónnom čísle 02/59 88 03 45, e-mailom na ochrana@uksup.sk alebo písomne na adresu:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Odbor ochrany rastlín
Matúškova 21
833 16 Bratislava.

Ing. Ivana Bugriová
ÚKSÚP – OOR
8.9.2021